La Goleta i l’Estany - conquesta de Tunis

Autor:
Data de publicació: 21-05-2021

Les relacions comercials de Catalunya amb les ciutats nord-africanes de Tunis i de Bugia existien, com a mínim, des del segle XIII.

Ens ho explica la historiadora Maria Teresa Ferrer Mallol:“Sembla que els primers consolats catalans estables a l’estranger foren els de Tunis i Bugia, en un àrea que els catalans, i concretament els barcelonins, havien visitat amb fins comercials des de més antic. El 1253 ja era en ple funcionament l’alfòndec de Tunis, regit per un cònsol nomenat pel rei.”:

Ja ho havia apuntat, el 1786, Antoni de Capmany i Montpalau: “Tratado de paz y treguas, Ajustado y firmado por quince años entre el Rey de Aragón D. Pedro III, y el Rey de Túnez por medio de sus Plenipotenciarios. Su fecha en el Collado de Panizars a 13 de junio de 1285. El rei de Tunis era Miralmomenin Bohap (Abu Haps).”[ii]:

Durant el segle XVI, continuaven les relacions amb aquests ports, encara que ja no tan pacífiques, tal i com explica Ferran Soldevila: “La expansió [militar] pel Nord d’Àfrica, iniciada ja abans de la mort d’Isabel la Catòlica [1504], van intervenir homes i vaixells catalans: Ramon de Cardona fou almirall del gran estol enviat a la conquesta de Mers-el-Kebir; un reforç de mallorquins, menorquins i sards va contribuir a la defensa de Bugia el 1510; un servei de 500.000 lliures fou votat per les Corts Generals de Montsó de 1510, per la conquesta de Tunis, Alger i Bugia.”[iii]:

En les cròniques -en català- d’aquests conqueridors es fa referència al nom del port de Tunis com a“La Goleta”, per la seva forma de gola petita i “L’Estany” per referir-se al llac interior que connecta amb el port a través d’un canal.

Aquests topònims queden ratificats en l’obra de Prudencio de Sandoval[iv], escrita en el segle XVI, on al capítol que parla de la conquesta de Tunis apareix 32 vegades el nom “estaño”. Igualment per P. Mariño, que afirma (...)desde dicha Goleta por el estaño (estuario) y canal della hasta la Ciudad de Túnez (...) [v]:

Ara bé, un estuari és la part més ampla i profunda de la desembocadura d'un riu al mar obert. A l’estany de Tunis no hi desemboca cap riu. Per tant, no es pot considerar un estuari.

Tot i la claredat dels dos topònims, Goleta i Estany, la historiografia oficial, un cop més, no s’està de tergiversar-los per ocultar-ne l’origen català i, de retruc, l’evidència de la presència i catalana en aquella zona.

Aixi, no ens ha de sorprendre afirmacions com les que trobem en el blog de la pintora i poetessa Mayte Dalianegra, quan descriu la ciutat de Tunis en l’entrada “CIUDAD DE TUNEZ”, on podem llegi: “El nombre de “La Goleta”(“La Goulette” en francès), no deriva del de la embarcación homónima, sino que deriva del nombre árabe “Halk al-Wädï”, cuyo significado es “gola de rio”, que no es otra cosa que un canal o ría, como la que discurre entre esta población, ubicada a orillas del Mediterráneo y el lago de Túnez y que antaño servía para dar salida al mar del estaño tunecino.” [i]. Una etimologia de “La Goleta” i “L’Estany” que es troba en diverses referències de la campanya de Tunis.

Altres autors afirmen que el nom “La Goleta” derivaria “de la embarcación homónima”. El fet que aquest tipus de vaixells apareguessin al segle XVIII quan els topònims ja apareguin en les referències a la campanya de Tunis dels segle XVI, desmunten aquest maldestre intent de descatalanitzar el topònim.

És increïble com els historiadors arriben a complicar les coses per tal de no admetre que són noms catalans, cosa que seria molt mes senzill d’argumentar.

Daniel Ibànyez

23/05/2017

[i] https://maytedalianegra.blogspot.com/2010/02/ciudad-de-tunez-iv-la-goleta.html

[i] Ferrer i Mallol, M. Teresa. El consolat de mar i els consolats d’ultramar. Institució Milà i Fontanals. CSIC, Barcelona. Pagina 66. Informació aportada per Miquel Llauradó.

[ii] Capmany i Montpalau, Antonio de. Antiguos tratados de paces y alianzas. Vertidos fiel y literalment del idioma antiguo lemosino al castellano. En la imprenta real. Madrid. 1786. Pagina 39. Informació aportada per Miquel Llauradó.

[iii] Soldevila, Ferran. Història de Catalunya. Volum 3. “Els catalans i l’expansió del nord d’Àfrica. Editorial Alpha, SA, 1962. Pagina 879.

[iv] Sandoval, Prudencio de. Historia del Emperador Carlos V, rey de España, Volumen 6.

[v] Mariño, P. Tratados Internacionales de España. Volum II “Carlos V. España en el Norte de África. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid 1980. Pagina 47.